

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

660

MALEZI YA ELIMU YA AWALI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka : 2007

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu **A**, **B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka sehemu **B** na swali **moja (1)** kutoka sehemu **C**.
3. Sehemu **A** ina alama 36, sehemu **B** ina alama 40 na sehemu **C** ina alama 24.
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

SEHEMU A

1. Taja njia nne (4) za kumfanya mtoto aone thamani ya makosa kama sehemu ya ujifunzaji.

Kwanza, kumfundisha mtoto kuona makosa kama fursa ya kujifunza badala ya kuogopa au kuhukumiwa. Hii husaidia kubadilisha mtazamo wa mtoto na kumfanya awe na motisha ya kujaribu mara nyingine.

Pili, kumruhusu mtoto kujirekebisha baada ya kugundua kosa lake. Kwa njia hii, mtoto hujifunza kuchambua tatizo na kutafuta suluhisho kwa ujasiri wake.

Tatu, kutoa mifano halisi ya maisha ambapo makosa yalisababisha mafanikio au kuelewa kitu kipya. Hii inasaidia mtoto kuona kuwa makosa ni sehemu ya mchakato wa kujifunza na sio mwisho wa safari ya elimu.

Nne, kumpongeza mtoto kwa juhudi zake hata kama matokeo hayakuwa kamili. Hii inamfundisha mtoto kuwa jitihada zina thamani na huongeza motisha ya kujaribu tena bila hofu.

2. Eleza faida za kutumia picha na michoro badala ya maelezo ya maandishi pekee.

Picha na michoro husaidia mtoto kuelewa dhana changamano kwa urahisi, kwa kuwa kuona ni njia ya asili ya mtoto kuelewa ulimwengu.

Pili, picha na michoro huimarisha kumbukumbu ya kuona na kiakili. Watoto hukumbuka zaidi walichokiona kuliko walichosoma au kusikia.

Tatu, michoro inachochea ubunifu wa mtoto kwa kumpa mwanga wa kuona mawazo mapya na namna ya kuyashughulikia.

Nne, picha husaidia watoto wanaopendelea kujifunza kwa kuona badala ya kusoma maandishi pekee, jambo linalofanya kujifunza kuwa raha.

Tano, michoro inaweza kuelezea dhana ambazo maneno pekee hayawezi kuwasilisha, kama hisia au hali changamano, hivyo kuongeza uelewa wa kina.

3. Taja mbinu tatu (3) za kumsaidia mtoto anayezidiwa na vichocheo vingi.

Kwanza, kutoa nafasi tulivu bila vichocheo vingi vya kuona au kusikia. Hii husaidia mtoto kutulia na kushughulikia mambo kwa utulivu.

Pili, kugawa muda wa mapumziko mara kwa mara ili kupunguza uchovu wa akili. Hii inamwezesha mtoto kurudisha nguvu na kuendelea kushirikiana kwa ufanisi.

Tatu, kutumia mbinu rahisi na dhahiri ambazo hazina changamoto nyingi za hisia au kiakili kwa wakati mmoja. Hii inamsaidia mtoto kuzingatia jambo moja kwa uangalifu na kupunguza kuchanganyikiwa.

4. Jadili namna michezo ya kila siku inavyoweza kujenga ujuzi wa kujitegemea.

Michezo ya kila siku kama kusogeza vitu au kupanga kitu kwa mpangilio husaidia mtoto kujitegemea kwani anajifunza kufanya maamuzi na kutekeleza kwa uwezo wake.

Pili, kushirikishwa katika michezo hiyo kunamfundisha mtoto kuchambua hali na kutatua matatizo bila kutegemea kila mara msaada wa mwalimu.

Tatu, michezo ya kila siku huchangia kujenga ujasiri wa kufanya kazi bila msaada wa kila mara. Mtoto hujifunza kwamba anaweza kufanikisha jambo kwa juhudi zake.

Nne, michezo husaidia mtoto kutambua uwezo wake na mipaka yake kwa njia chanya. Hii ni muhimu kwa kujenga kujiamini na kujitegemea.

Tano, kujifunza kutoka makosa yake katika michezo kunaleta motisha ya kujitegemea. Makosa yanachukuliwa kama fursa za kujifunza na si ushindi wa kushindwa.

5. Taja mambo matatu (3) yanayohimiza watoto kubadilishana wazo kwa heshima.

Kwanza, kutoa nafasi sawa kwa kila mtoto kuzungumza na kuwasilisha mawazo yake. Hii husaidia watoto kujifunza kusikiliza na kuheshimu maoni ya wenzao.

Pili, kuwafundisha watoto kusikiliza bila kuingilia au kutukana mawazo ya wenzao. Hii inahimiza heshima na ushirikiano wa kikundi.

Tatu, kuunda michezo au mazoezi ya kikundi yenye lengo la ushirikiano na usawa. Hii husaidia watoto kushirikiana kwa heshima na kuelewa kuwa mawazo tofauti yanaweza kusaidia kufanikisha lengo la pamoja.

6. Eleza mbinu nne (4) za kumtathmini mtoto kwa kutumia michezo ya kuigiza.

Kutazama jinsi mtoto anavyoshirikiana na wenzao katika kuigiza hali halisi. Hii inatoa picha ya ujuzi wake wa kijamii na ushirikiano.

Pili, kuchunguza uelewa wa dhana alizojifunza kupitia matendo yake. Mtoto huonyesha maarifa yake kwa vitendo, jambo linaloonyesha kiwango cha ufahamu.

Tatu, kutathmini uwezo wa kumtumia lugha kwa ufasaha na kuelezea mawazo. Kuigiza kunachochea matumizi ya lugha na maneno yanayofaa.

Nne, kuchunguza ubunifu na namna anavyotumia maadili katika hali halisi ya kuigiza. Hii husaidia mwalimu kuona tabia za kijamii na maadili ya mtoto.

7. Jadili faida za kumfanya mtoto afanye kazi ndogo ndogo ya darasa mwenyewe.

Hii humfundisha uwajibikaji na kujitegemea. Mtoto hujifunza kuchukua hatua na kufanya kazi bila kutegemea kila mara msaada.

Pili, huchangia katika kukuza ujuzi wa kupanga na kutekeleza kazi kwa mpangilio. Mtoto anajifunza kupanga ratiba na kushughulikia majukumu yake.

Tatu, husaidia kujenga heshima kwa kazi ya wengine na kujali mali ya shule. Mtoto anajifunza kuwa mali ni ya kushughulikiwa kwa uangalifu.

Nne, huongeza ujasiri wa mtoto kuchukua hatua na kufanya maamuzi. Mtoto anakuwa na uwezo wa kutatua matatizo kwa ubunifu.

Tano, huchangia katika kujenga nidhamu na motisha ya kujifunza. Mtoto anajua matokeo ya kitendo chake na kujitahidi kufanya mema.

8. Taja njia tatu (3) za kuunganisha maadili katika michezo ya darasa.

Kujumuisha mshikamano na kushirikiana wakati wa michezo ya kikundi. Hii inafundisha watoto heshima na ushirikiano.

Pili, kuwafundisha kuheshimu maoni ya wenzao na kushirikiana bila ubaguzi. Hii hujenga maadili ya haki na usawa.

Tatu, kujenga heshima, usafi, na uwajibikaji kupitia majukumu madogo ya michezo. Hii hufundisha watoto thamani za msingi za kijamii.

9. Eleza dhima ya muziki katika maendeleo ya kijamii na kihisia ya mtoto.

Muziki huongeza motisha na furaha katika shule, likichangia katika ukuaji wa kihisia.

Pili, huchangia katika uelewa wa midundo, sauti na rythm, jambo linalosaidia maendeleo ya akili.

Tatu, huongeza ujasiri wa kushiriki katika shughuli za kikundi. Mtoto anajifunza kushirikiana kwa furaha.

Nne, husaidia kukuza umakini na kumbukumbu. Muziki unarahisisha kumbukumbu za dhana na maadili.

Tano, unaweza kutumika kuwasilisha maadili na historia za jamii. Muziki ni chombo cha kuendeleza maadili na utamaduni.

SEHEMU B

10. Jadili umuhimu wa michezo ya kuiga hali halisi katika malezi ya elimu ya awali.

Husaidia watoto kuelewa majukumu na wajibu katika jamii.

Pili, huimarisha ujuzi wa kijamii na kushirikiana na wenzao.

Tatu, huchochea ubunifu wa mtoto na uwezo wa kufikra kwa kina.

Nne, inasaidia katika kujifunza maadili na tabia zinazokubalika.

Tano, huongeza ujasiri wa mtoto kuelezea hisia na mawazo yake.

11. Eleza mbinu za kuunda mandhari ya darasa inayosaidia watoto kujifunza bila kuumia kiakili au kimwili.

Kuweka vichocheo vya kuona vinavyofaa rika la mtoto.

Pili, kutoa vifaa vilivyo salama kimwili na rahisi kutumia.

Tatu, kuhakikisha mpangilio wa darasa unaowezesha uhuru wa kutembea na kushirikiana.

Nne, kuchanganya rangi na picha zinazoongeza motisha ya kujifunza.

Tano, kuweka mpangilio wa shughuli zinazotoa fursa za kujifunza bila msongo wa mawazo.

12. Jadili mbinu za kumsaidia mtoto mwenye hofu ya kushirikiana na wenzake darasani.

Kumruhusu kuanza na majukumu madogo.

Pili, kumshirikisha kwenye michezo ya kikundi kidogo kabla ya kikundi kikubwa.

Tatu, kumpongeza kwa kila jitihada anazofanya.

Nne, kumfundisha mbinu za kuwasiliana bila kuogopa makosa.

Tano, kumuwezesha kuona mfano kutoka kwa watoto wenzake wanaoshirikiana kwa ufasaha.

13. Eleza faida za kushirikisha wazazi katika shughuli za kila siku za darasa.

Wazazi huelimishwa kuhusu maendeleo ya mtoto na mahitaji yake.

Pili, huhimiza ushirikiano kati ya shule na familia.

Tatu, husaidia watoto kuhisi msaada na usaidizi kutoka kwa watu wazima wanaowaelewa.

Nne, huchangia katika kukuza maadili na nidhamu ya mtoto.

Tano, huhakikisha utambuzi wa mapendeleo na changamoto za mtoto kwa njia ya haraka.

SEHEMU C

14. Jadili changamoto za kuendesha michezo ya kikundi wakati wa masomo ya lugha na mbinu za kuzitatua.

Changamoto ni pamoja na mgongano wa mawazo kati ya watoto.

Pili, kutofahamu vizuri masharti ya michezo kunasababisha utulivu mdogo.

Tatu, watoto wengine wanakuwa na hofu ya kushiriki mbele ya wenzao.

Nne, watoto wengine wanapenda kudhibiti shughuli, jambo linalosababisha ukosefu wa ushirikiano.

Tano, mbinu za kutatua ni kujenga vikundi vidogo, kutoa maelekezo wazi na kuhimiza heshima.

15. Eleza njia za kumfanya mtoto mwenye nguvu nyingi aelekeze nishati yake kwa njia chanya shuleni.

Kumshirikisha katika michezo ya mwili yenye mpangilio.

Pili, kumtoa katika shughuli za vitendo zinazohitaji nishati, kama kufanya kazi ndogo ndogo.

Tatu, kumfundisha mbinu za kutulia na kupumzika baada ya shughuli za mwili.

Nne, kumchanganya na kikundi ili nishati zake zielekezwe kwenye ushirikiano.

Tano, kumpongeza anapofanya kazi kwa uangalifu na bila vurugu.

16. Jadili jinsi mwalimu anavyoweza kuunda mazingira ya ushirikiano kwa watoto wa rika tofauti.

Kujenga vikundi vinavyojumuisha rika tofauti ili kushirikiana katika michezo au shughuli za darasa.

Pili, kuweka shughuli zinazohimiza kila mtoto kushiriki kulingana na uwezo wake.

Tatu, kuhimiza heshima na kusikilizana kati ya watoto wa rika tofauti.

Nne, kutoa majukumu mbalimbali kulingana na nguvu, umri, na ujuzi wa mtoto.

Tano, kutumia mbinu za michezo, nyimbo, na hadithi zinazovutia watoto wote kushirikiana kwa furaha.